

Pressiteade

Luxembourg, 12. september 2022

ELi COVID-19 vaktsiini hanked: saadud kogemustest tuleb õppida

ELi spetsiaalselt loodud keskse vaktsiinide hankimise süsteemiga suudeti luua mitmekesine vaktsiinikandidaatide portfelli ja hankida piisavalt COVID-19 vaktsiine. EL alustas hanked siiski hiljem kui Ühendkuningriik ja USA ning kui 2021. aasta esimesel poolel esines tõsiseid tarnepuudujääke, sai selgeks, et enamik Euroopa Komisjoni allkirjastatud lepinguid ei sisaldanud eritingimusi tarnehäirete kõrvaldamiseks. Täna avaldatud Euroopa Kontrollikoja eriaruandes jõuti järeldusele, et hankemenetluse tulemuslikkust ei hinnatud piisavalt. Audiitorid märgivad ka, et Euroopa Komisjon ei ole veel analüüsinud ega võrrelnud oma hankeprotsessi teistes riikides tehtuga, et teha järeldusi saadud kogemustest. Samuti ei kavatsenud ta praegu testida oma pandeemia ajal kasutatud hankesüsteemi stressitesti või simulatsioonide abil.

„See, kas Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide COVID-19 vaktsiinide hanked on olnud tulemuslikud, on väga asjakohane küsimus,“ ütles auditit juhtinud kontrollikoja liige Joëlle Elvinger. „Valisime selle teema, kuna vaktsiinidel oli keskne roll COVID-19 pandeemia reageerimisel ning ELi osalemine vaktsiinihangetes ja sellega seotud kuludes oli pretsedenditu. Meie leidude eesmärk on aidata parandada ELi pandeemiaks valmisolekut ja sellele reageerimise suutlikkuse jätkuvat arendamist.“

Kui ELi vaktsiinide hankeprotsess 2020. aasta keskel algas, ei olnud teada, kas või millal jõuab COVID-19 vaktsiin turule. EL pidi tegutsema enne, kui olid saadaval selged teaduslikud andmed vaktsiinikandidaatide ohutuse ja tõhususe kohta. Seetõttu otsustati toetada mitmeid kandidaate, et luua esialgne portfelli, mis hõlmaks erinevaid vaktsiinitehnoloogiaid ja -tootjaid. 2021. aasta novembriks oli Euroopa Komisjon sõlminud liikmesriikide nimel 71 miljardi euro suuruses summas lepinguid kuni 4,6 miljardi COVID-19 vaktsiinidoosi ostmiseks. Enamik neist lepingutest olid eelostulepingud, milles Euroopa Komisjon jagas vaktsiini väljatöötamise riski vaktsiinitootjatega ning toetab suuremahulise tootmisvõimsuse ettevalmistamist ELi eelarvest tehtavate ettemaksete kaudu.

Läbirääkimised järgisid ELi finantsmääruses sätestatud hankemenetlust, samas kui protsessi keskmes olid esialgsed läbirääkimised, mis toimusid enne pakumuse esitamise ettepaneku saatmist. 2021. aasta suve lõpuks oli EL taganud piisavad doosid, et vaktsineerida vähemalt 70% täiskasvanud elanikkonnast, kuigi 2021. aasta esimesel poolel esines kahe tootja puhul suuri tarnepuudujääke. Euroopa Komisjon võis tootjad kohtusse kaevata ja ühel juhul ta seda tegigi. Audiitorite sõnul ei analüüsinud ELi läbirääkijad aga täielikult vaktsiinidega seotud võimalikke

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja eriaruande põhisõnumid. Eriaruanne on tervikuna kättesaadav veebisaidil eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

tootmis- ja tarneprobleeme enne enamiku lepingute allkirjastamist. Lepingute tingimused on aja jooksul muutunud ja 2021. aastal allkirjastatud lepingutes on rangemad tingimused sellistes olulistest küsimustes nagu tarnegraafikud ja tootmise asukoht kui nendes, mis allkirjastati 2020. aastal. Kokku lepitud tingimused on iga lepingu puhul erinevad, välja arvatud tootevastutuse direktiivi põhimõtete järgimine. Liikmesriigid olid valmis vähendama tootjate riske, mis on seotud vastutusega vaktsiinide kahjuliku mõju eest (vaktsiinistrateegias ette nähtud riskijagamise põhimõte). COVID-19 vaktsiinitootjatega sõlmitud lepingute tingimused erinevad pandeemiaeelsest tavast, kuna liikmesriigid on võtnud üle osa finantsriske, mida tavaliselt kannavad vaktsiinitootjad.

Euroopa Komisjon tegi ettepaneku jätkata tulevaste tervishoiukriiside puhul COVID-19 jaoks loodud hankesüsteemi kasutamist, kuid ei Euroopa Komisjoni ega ELi nõukogu COVID-19 pandeemia käigus saadud kogemusi käsitlevates aruannetes ei uuritud vaktsiinihangete protsessi tulemuslikkust lisaks selle üldisele tulemusele. Audiitorid soovivad luua saadud kogemuste põhjal pandeemiate korral kasutatava hankestrateegia ning teha ELi meditsiiniliste vastumeetmetega seotud hangete lähenemisi stressitesti, et olla vajaduse korral tulevikus paremini valmistunud.

Selgitav taustteave

Vaktsiinihankeid rahastati osaliselt erakorralise toetuse rahastamisvahendist (ESI) (mida haldab Euroopa Komisjon otse ja mis võimaldab tal katastroofide korral ELis toetust anda) ning peamiselt liikmesriikide eelarvetest tehtavatest otsestest osamaksetest.

Eriaruanne 19/2022 „ELi COVID-19 vaktsiinide hanked: pärast esialgseid raskusi tagati piisaval arvul vaktsiinidoose, kuid protsessi tulemuslikkust ei ole piisavalt hinnatud“ on kättesaadav *kontrollikoja veebisaidil*. Audit täiendab kontrollikoja 2021. aasta ülevaadet [ELi rahvatervisealaste meetmete kohta seoses COVID-19-ga](#).

Pressikontakt

Kontrollikoja pressibüroo: press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu - mobiil: (+352) 691 553 547
- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu - mobiil: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 621 552 224